

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

LEADER vietējo rīcības grupu loma Viedo ciemu attīstībā

| Viedie ciemi – pieeja, kā attīstīt vietējo teritoriju |

25.04.2024., tiešsaistē

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

LEADER vietējo rīcības grupu loma Viedo ciemu attīstībā

Zanda Dimanta-Svilpe

Smart Rural 27 nacionālā koordinatore,

Valsts KLP tīkls

| Viedie ciemi – pieeja, kā attīstīt vietējo teritoriju |

25.04.2024., tiešsaistē

Darba kārtība

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

10:00–11:30	Eiropas Komisijas pilotprojekti Viedo ciemu attīstībai dalībvalstīs – <i>Smart Rural 21</i> un <i>Smart Rural 27</i>	Zanda Dimanta-Svilpe , <i>Smart Rural 27</i> nacionālā koordinatore, Valsts KLP tīkla Sekretariāta projektu vadītāja
	Viedā ciema jēdziens un pazīmes. Vietējo rīcības grupu loma Viedo ciemu attīstībā Eiropas Savienībā	
	Vadlīnijas darbam ar viediem ciemiem	
11:30–11:50	Viedo ciemu darbības izvērtēšanas metodoloģija	Līga Paula , Dr.sc.soc., asoc. prof., Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātes Sociālo un Humanitāro zinātņu institūts, Akadēmiskās maģistra studiju programmas "Organizāciju un sabiedrības pārvaldes socioloģija" direktore
11:50–12:00	Noslēgums	Zanda Dimanta-Svilpe

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

Viedie ciemi – pieeja, kā ilgtspējīgi attīstīt vietējo teritoriju

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

Eiropas Komisijas iniciatīvās Nacionālais koordinators

Kas ir Viedais ciems?*

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

Inovācija un digitalizācija kā līdzeklis, nevis pašmērķis. Rezultāts ir konkrēti pielietojami risinājumi. Ir ietverti visi inovāciju veidi, taču sociālā inovācija ir īpaši svarīga.

Līdzdalība gan vīzijas un pasākumu noteikšanā, gan arī to īstenošanā.

Neraugoties uz uzsvērto «vietējo» kontekstu, Viedie ciemi gūst labumu no sadarbības. Tādējādi lokalitāte un supralokāla sadarbība nav pretrunīgi.

Supralokāls - plāns, kas (pilnībā vai daļēji) pārklāj vairākas pašvaldības.

Viedie ciemi ir lauku apvidu kopienas, kas izmanto **inovatīvus (radošus) risinājumus**, lai uzlabotu savu noturību un stātos pretī izaicinājumiem, balstoties uz vietējām stiprajām pusēm un iespējām. Tās paļaujas uz **līdzdalības pieeju**, lai izstrādātu un īstenotu savu visaptverošu stratēģiju, lai uzlabotu savus ekonomiskos, sociālos un/vai vides apstākļus, jo īpaši mobilizējot digitālo tehnoloģiju piedāvātos risinājumus. Viedie ciemi **gūst labumu no sadarbības un savienības** ar citām kopienām un dalībniekiem lauku un pilsētu teritorijās. Viedo ciemu stratēģiju uzsākšana un īstenošana var balstīties uz esošajām iniciatīvām, un to **var finansēt no dažādiem valsts un privātiem avotiem**.

«Uz vietu balstīta pieeja»: pielāgoti risinājumi, kas ir efektīvi vietējā kontekstā un mērķtiecīgi izmanto vietējo specifiku.

Viedām kopienām ir stratēģiskas spējas – tās koncentrējas uz (dažiem) specifiskiem izaicinājumiem un spēj ar tiem tikt galā integrētā veidā.

* Definīcija izstrādāta Eiropas Komisijas Pilotprojektā par viediem ekosociāliem ciemiem, 2018–2019

Viedā ciema pazīmes

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

Viedam ciemam vietējā teritorijā ir jāienes pārmaiņas

- Viedie ciemi ir **kopienas lauku apvidos**
- Ir **inovatīvi (radoši) risinājumi attīstībai**, īpaši uzsverot tehnoloģiskus, digitālus un sociālus jauninājumus
- **Spēcīga līdzdalības pieeja** – aktīva kopienas iedzīvotāju iesaistīšanās jautājumu risināšanā
- Ir **izstrādāta visaptveroša stratēģija – attīstības ilgtermiņa redzējums**, kas aptver dažādas jomas un, kas balstās uz vietējās teritorijas stiprajām pusēm un priekšrocībām, kā arī risina izaicinājumus, ar kuriem vietējās teritorijas iedzīvotāji saskaras. Stratēģijas uzsākšana un īstenošana var balstīties uz esošajām iniciatīvām, un tās var finansēt dažādiem valsts un privātiem avotiem
- Viedie ciemi gūst labumu no sadarbības un savienības ar citiem kopienām un dalībniekiem lauku un pilsētu teritorijās

European
Commission

VIEDAIS

Process
(nevis stāvoklis)

CIEMS

Vietējais
mērogs

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

STRATĒGIJA

**Integrēta pieeja dažādām
gudrām darbībām, kuras
saista vienots redzējums
(vīzija)**

**Ilgtermiņa attīstības
plāns?**

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

- **Pārejas ciemi** (*villages-in-transition*) – tie, kuriem piemīt lielākā daļa galveno īpašību, kuras izceļ Viedo ciemu definīcija (bet nav, piem., stratēģiskas (ilgtermiņa) pieejas).
- **Bākas piemēri** (*lighthouse examples*) – viedie ciemi, kas ir paraugs (iedvesmojošs piemērs) citiem ciemiem to visaptverošās un uz nākotni vērstās stratēģiskās pieejas, inovatīvo risinājumu un/vai līdzdalības pieejas dēļ. Svarīgi, ka “bākas” lauku kopienas / ciemi pārstāv “atkārtojamu” viedo ciemu pieeju.

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

Kāpēc Viedais ciems?

- **Depopulācija** un jauno cilvēku aiziešana no lauku teritorijām
- Nepieciešamība meklēt risinājumu situācijās, kad tiek samazināts publiskais finansējums, kas veicina centralizēto un publisko **pakalpojumu samazināšanos**
- Klimata pārmaiņas
- Kopienas vēlēšanās **pašnoteikties**

Ko sagaidām?

Viedo aktivitāšu piemēri...

Viedam ciemam vietējā teritorijā ir jāienes pārmaiņas

Ekonomika

Dalītā ekonomika

Dalīta transporta pieejamība (aplikācija, lai dalītos ar transportu)
Kopienā balstīts tūrisms

Digitāla lauksaimniecība

Platformas, kas sniedz attīstīties un piedāvā sekot līdzi saimniecības datiem, kā saražotais, pārdotais, kredītiespējas u.c.
Platforma, kas piedāvā lauksaimniekiem izīrēt tehniku no citiem lauksaimniekiem

Gudra finanšu pārvaldība

Maksājumu veikšana: mobilā un internetbanka, bankomāti, digitālo maksājumu platforma.

Inovatīvi finanšu pārvaldības modeļi: PayGo, uz rezultātiem balstīta finanšu pārvaldība, sociālie sakari, investīcijas

Gudra loģistika

Meteoroloģisko datu ievākšana, sensori temperatūras, gaisa spiediena, saules gaismas

E-komercijas platformas

Tiešsaistes pārdošanas platformas, kas savieno pārdevēju ar pircēju

Biznesa inkubatora atbalsts

Vieta, kur satikties, sadarboties

Infrastruktūra un pakalpojumi

Optimizēta tīrā enerģija

Gudri sensori un aplikācijas, lai optimizētu enerģijas saules gaismas enerģijas patēriņu, sildītāji, ūdenssūkņi

Izglītības tiešsaistes rīki

Virtuālās skolas, e-prasmju platformas, inovācijas u.c.

E-veselība

Tiešsaistes medicīna un ārsta vizītes, diagnostikas iespējas, e-farmācija u.c.

Digitālās apūdeņošanas sistēmas

Sensori, automātiski regulēta laistīšana

Piekluve tīram ūdenim

Ūdens apgādes automāti, ūdens attīrīšanas sistēmas u.c.

Gudrs transports un mobilitāte

Satiksmes regulācijas sistēmas, ārkārtas gadījumu paziņošanas sistēmas

Gudras mājas

Termoregulācijas sensori, enerģiju taupošs apgaismojums, lietusūdens savākšanas sistēmas u.c.

Pārvaldība

Digitālais ID

Biomehānisko datu identifikācija, Smart ID

Iedzīvotāju saziņa ar valdību

Aplikācija, kur iedzīvotāji var iesniegt atsauksmes un ieteikumus, virtuālās konsultācijas, sociālie mediji, mākslīgais intelekts

Sabiedriskie pakalpojumi

Viena vieta visiem valdības pakalpojumiem, elektroniskie kioski, elektroniskā reģistrācija un maksājumu veikšana u.c.

Digitālās kopienas darbs

Datu ievākšana, digitālais viedā ciema profils, kopienas radīti video

E-tiesa

Datu ievākšana, kopienas radīti video, elektroniska dokumentu aizpildīšana, piekluve lietām, kas tiek izskatītas, piekluve arhīviem un reģistriem, telekomunikācijas ar juridiskajām iestādēm.

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

Vietējo rīcības grupu loma Viedo ciemu attīstībā

| Viedie ciemi – pieeja, kā attīstīt vietējo teritoriju |

25.04.2024.

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

Austrijā

Viedie ciemi – vietējās attīstības instruments

- VC – rīks VRG, lai risinātu vietējās problēmas, uzsverot, ka **digitālie rīki ir līdzeklis, nevis pašmērķis**, un **Viediem ciemiem nav tematisku ierobežojumu**.
- VC attīstīšana VRG nav obligāta, tomēr visas 16 Štīrijas VRG SVVAS Viedos ciemos ietver kā vietējās attīstības instrumentu.
- VC pieeja tiek balstīta uz ES VC definīcijas pamatelementiem.
- Nav paredzēts speciāls finansējums VC īstenošanai (ar LEADER), bet VRG tiek mudinātas izmantot VC koncepciju.
- Viedai kopienai – stratēģija kā pienākums.
- Inovācija un digitalizācija ir līdzeklis, nevis pašmērķis. Rezultāts – konkrēti pielietojami risinājumi. Ir ietverti visi inovāciju veidi, taču sociālā inovācija ir īpaši svarīga.

VRG līdzdalība

- Vīzijas radīšanā, attīstības stratēģiju izstrādē un īstenošanā.

Igaunijā

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

- Ļoti daudzas LEADER rīcības grupas savās stratēģijās piemin Viedā ciema konceptu.
- Dažas VRG ir izstrādājušas atsevišķus atbalsta pasākumus, kas tieši atbalsta Viedo ciemu pieeju (piem., viedie kopienu risinājumi, kopienu inovācijas – viedas kopienas, inovatīvi risinājumi).
- Vairākas VRG viedā ciema konceptu ir iesniegušas kā vienu no savas stratēģijas mērķiem.
- Atsevišķas VRG, kas Viedos ciemus plāno atbalstīt, izmantojot sadarbības projektus.

VRG līdzdalība

- Mācību, dažādu pasākumu rīkošana;
- Kopienu iesaistīšana sadarbības projektos.

Lietuvā

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

- Saskaņā ar sagatavoto Viedo ciemu (VC) intervences pasākuma modeli – VC stratēģija Lietuvā tiks īstenota kā «**jumta projekts**», kurā paredzēts, ka VRG būs atbalsta saņēmējs, bet citi subjekti (lauku kopienas, publiskās un privātās juridiskās personas u.c.) iesniegs VRG pieteikumu, kas ir VC stratēģijas sastāvdaļa.

VRG līdzdalība

- Subjektu **aktivizēšana** un iesaistīšana **VC stratēģijas īstenošanā**, vispārējās stratēģijas sagatavošanā, tās **administrēšanā**, **komunikācijā** un **publicitātē**.

Ungārijā

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

- Viedie kopienu risinājumi iecerēti noteiktās tematiskās jomās – vietējais produkts, atjaunojamā enerģija un kopdarbība.
- VRG resursi nav pietiekami, lai attīstītu nozīmīgus VC projektus un īstenotu VC kapacitātes paaugstināšanas pasākumus.

Polijā

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

- Ciema stratēģija uz 4 lpp., ar iekļautiem četriem punktiem:
 - 1) Partnerībā vismaz diviem partneriem;
 - 2) Dalībnieku iesaiste stratēģijas izstrādē un īstenošanā;
 - 3) SVID analīze;
 - 4) plānoto viedo projektu saraksts.

VRG līdzdalība

- VRG var palīdzēt gan VC **stratēģiju sagatavošanā**, gan **īstenošanā**.
- **Ir svarīgi, lai būtu vietējie vadītāji (līderi). «Ja jums nav vietējo līderu, pat tad, ja jums ir nauda, jūs tālu netiksiet.»**

Itālijā

- «**Līdzdalībai** ir jābūt vienai no galvenajām dinamiskām, kas tiek veicināta VC ietvaros, nevis digitalizācija, jo runa ir par to, kā mainīt attīstību, nevis tikai par viedo rīku ieviešanu...»
- «Vietējām rīcības grupām var būt atšķirīgs izpratnes līmenis, tāpēc unikālas vadlīnijas var nedarboties – dažas VRG ir vairāk attīstītas, bet citas ir tikai sākuma fāzē darbā ar lauku kopienām savā teritorijā.»

Horvātijā

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

- Izaicinājums – iesaistīt cilvēkus līdzdalības aktivitātēs.
- Nacionālais KLP tīkls iesaistīts pilotteritoriju atrašanā, lai būtu iespējams pārbaudīt un attīstīt idejas, ko nodot citiem ciemiem (kopienām).
- Projekti ar VC stratēģijām (LEADER finansēti) varētu iegūt papildus punktus citu fondu uzsaukumos (veselības aprūpe u.c. citu fondu finansējuma ietvaros), tādējādi savienojot reģionālo un vietējo lauku teritoriju attīstību.

Grieķijā

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

- Izvēlējušies veidot pieeju, kas vairāk balstīta uz Viedo ciemu kritērijiem (ES piedāvātie kritēriji definīcijā).
- Viedo ciemu pieeju redz, kā iespēju atrisināt problēmas vietējā līmenī.

Zviedrijā

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

- 27 no 40 Zviedrijas VRG stratēģijā ir iekļauti Viedie ciemi.
- 27 VRG savstarpēji sadarbojas Viedo ciemu attīstīšanā savās teritorijās.

VRG līdzdalība

- Ciema stratēģiju izstrādē;
- Aktivizēt un iedvesmot lauku kopienas uzņemt aktīvu rīcību.

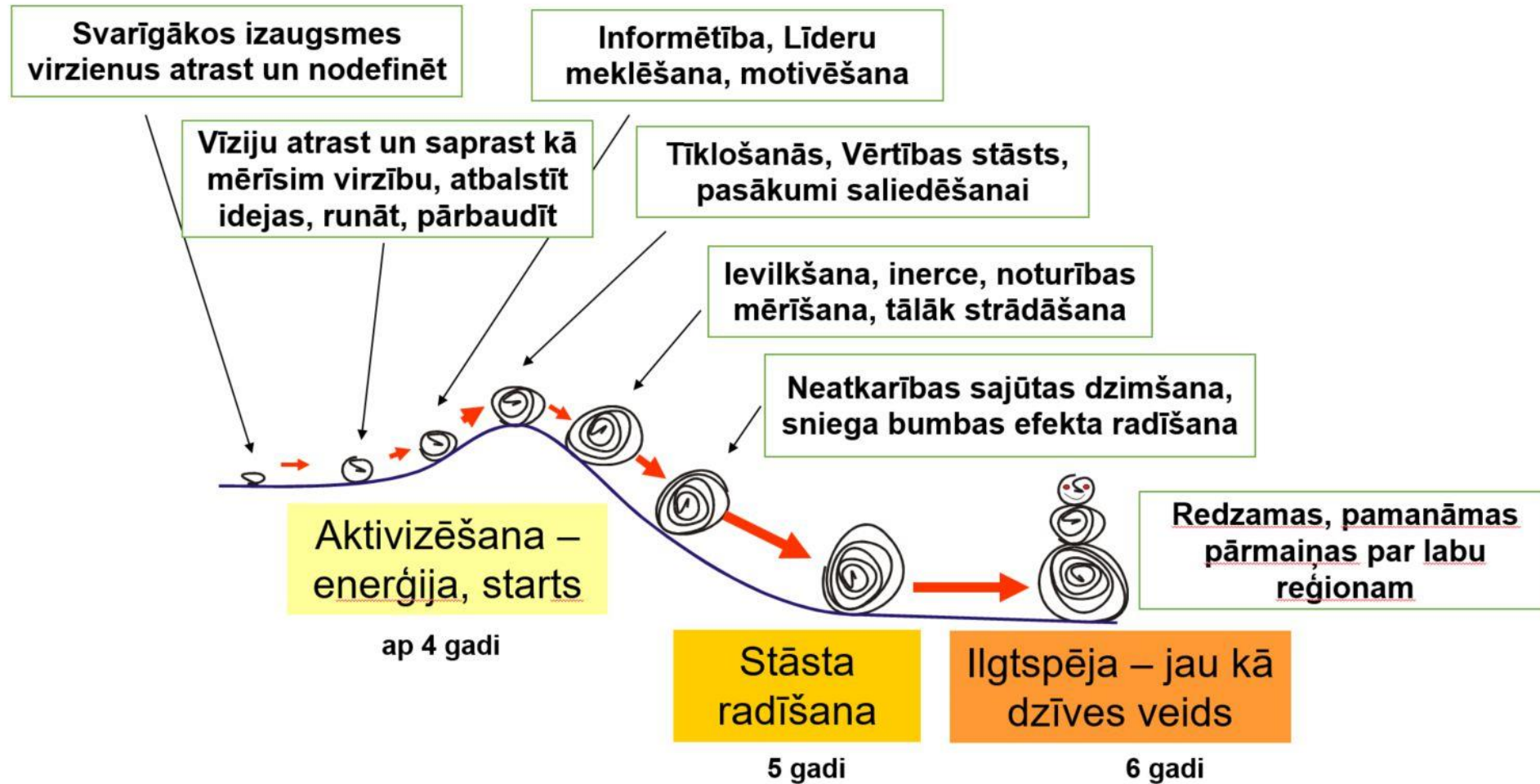
LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

VIEDIE CIEMI VADLĪNIJAS

Vietējām rīcības grupām

«Guļošo talantu», reģionu aktivizēšana ilgtermiņā!

0. Atbilstošo ciemu identificēšana

- Vēlēšanās būt neatkarīgiem, pašpietiekamiem, pašnoteikšanās!!!
- Kopienai iesaistoties pēdējo 2 gadu laikā radītās vērtības
- Kopienai ir sadarbībā veidota nākotnes vīzija
- Kopienas sadarbībā īstenotie risinājumi ir viedi – inovatīvi un videi draudzīgi
- Īstenotie risinājumi vietējai kopienai dod labumu ilgtermiņā
- Tiek īstenotas dažādas sadarbības formas
- Vietējās kopienas iedzīvotāju zināšanu, talantu un īpašo prasmju izmantošana
- Izmaiņas aktīvo/neaktīvo iedzīvotāju īpatsvarā
- Iedzīvotāju skaita izmaiņas (pozitīvā ienākošā migrācija)
- Izjūt atbildību par lauku telpu

1. Ieinteresēto pušu iesaistīšana un esošās situācijas apzināšana

- Ir **jāmobilizē vietējie līderi** un jāsniedz viņiem **atbalsts** šajā procesā.
- Nav svarīgi, cik liela ir viedā ciema teritorija. Svarīgi – cik gatavi rīkoties un kaut ko mainīt – ir tās teritorijas iedzīvotāji.
- Viedo ciemu pamatā ir cilvēki – (lauku apvidu) kopienas, kuras uzņemas iniciatīvu praktisku risinājumu meklēšanā gan esošo problēmu novēršanai, gan arī maksimāli izmanto jaunas iespējas (lauku) reģionu transformēšanai nākotnē.
- Tas sākas vietējā līmenī, iesaistot attiecīgos vietējos dalībniekus, kuriem ir redzējums par savu teritoriju, konkrēto risinājumu vai iespēju (piem., veicināt tūrisma attīstību, digitalizāciju, mobilitāti, vai pat veselību).

Kas mēs esam?

Kur mēs esam?

Kur jūs pašlaik ciemā atrodaties jeb kāda ir pašreizējā situācija? Ko jūs jau ciemā esat paveikuši un kas jums trūkst, dod jums labu sākumpunktu turpmākajam darbam!

VĪZIJA – mērķtiecīgas un ilgtspējīgas attīstības veidošanai !!!

2. Ciema stratēģijas izstrāde

- Viedā ciema (VC) stratēģija ir vietējā līmenī izstrādāts attīstības plāns, izmantojot līdzdalības pieeju, kas piedāvā visaptverošu ilgtermiņa redzējumu attiecīgajai lauku kopienai un kas jāīsteno, cenšoties izmantot radošus risinājumus.
- VC stratēģijām ir visas vietējās attīstības stratēģiju galvenās sastāvdaļas. Stratēģijas ir strukturētas, ietverot vispārīgus, konkrētus darbības mērķus, reaģējot uz izaicinājumiem un vajadzībām, kā arī pamatojoties uz līdzekļiem un iespējām, plānoto darbību kopumu un rādītājus, lai novērtētu sasniegumus.
- Tajā pašā laikā VC stratēģijas mērķis ir identificēt inovatīvus risinājumus (digitālos, tehnoloģiskos, sociālos vai citus), reaģējot uz vietējās kopienas un teritorijas izaicinājumiem un iespējām.

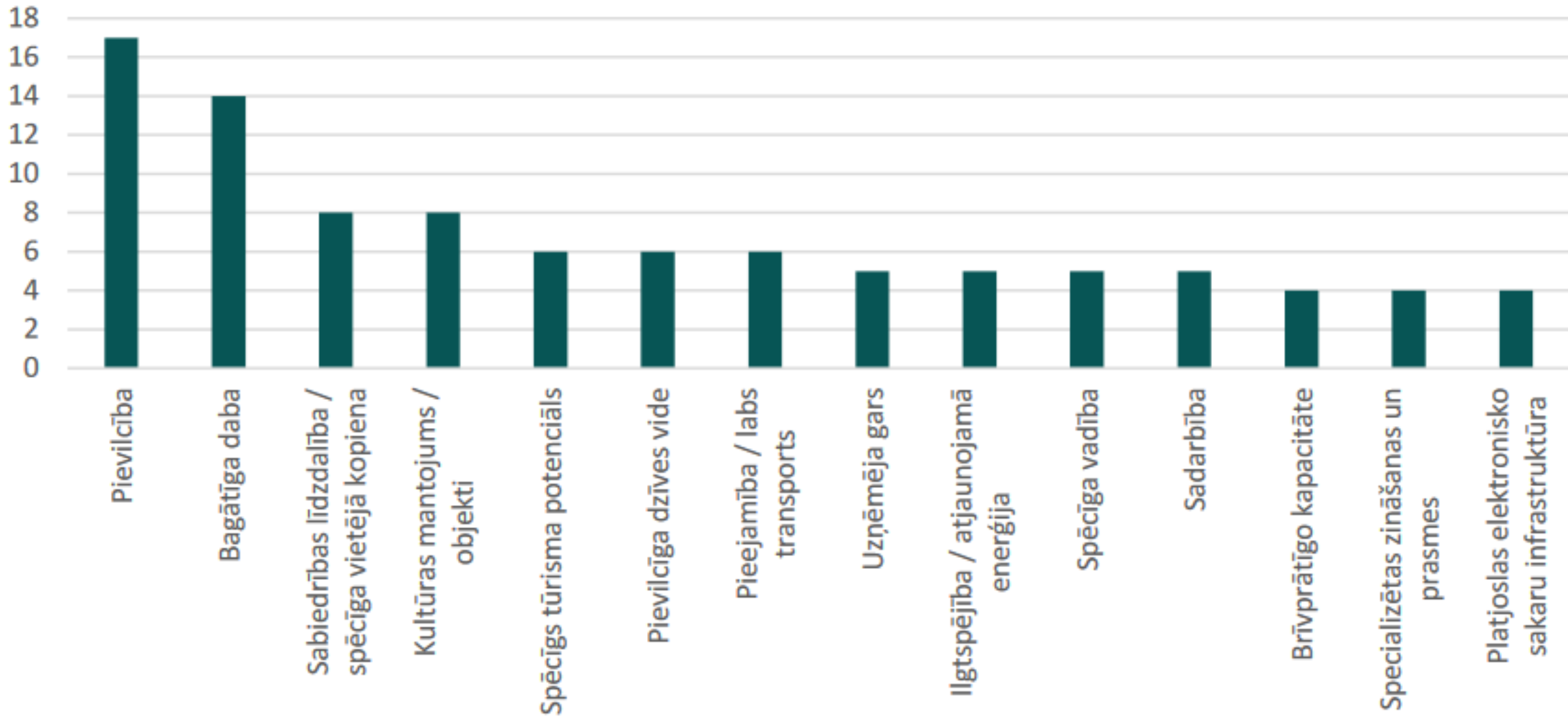
Kas mums ir?

Ko mēs vēlamies?

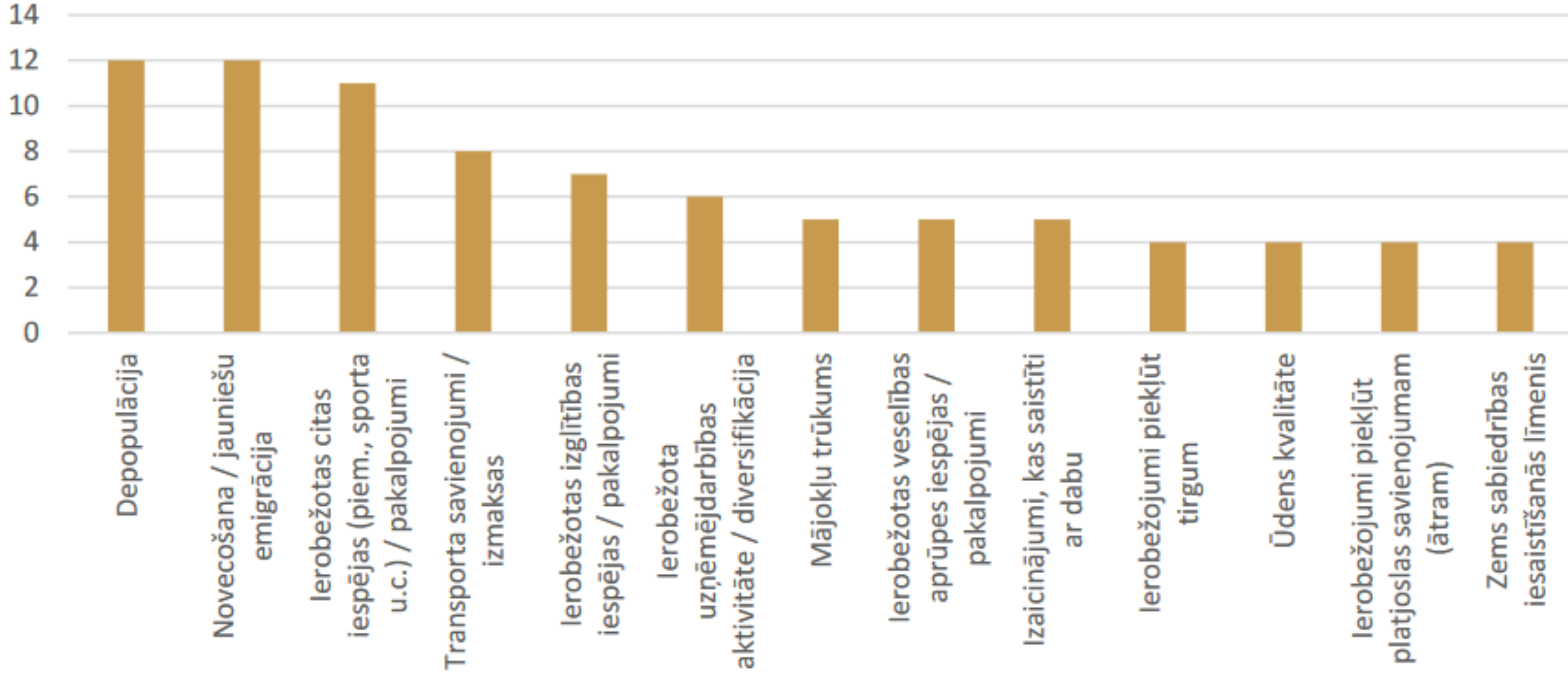
Kāda ir mūsu izvēlētā nākotnes aina?

Veidojat savu redzējumu par ciema kopienu, tas ir, kur vēlaties atrasties vēlamajā nākotnē? Labs, kopīgs redzējums stiprina attiecības, saliedē ciema iedzīvotājus un padara to dzīvīgāku. Uzskaitiet arī to, kas var dot ieguldījumu vīzijas sasniegšanā.

Projektā atlasīto ciemu stratēģijās identificētās vērtības

Projektā atlasīto ciemu stratēģijās identificētie izaicinājumi

Kāpēc izstrādāt ciema stratēģiju?

Kopienas attīstības stratēģijas izstrāde ir būtiska, lai veicinātu kopienas labklājību, ilgtspējīgu attīstību un veidotu stipru un solidāru sabiedrību:

- Stratēģijas parasti ir noderīgi līdzekļi, kas var palīdzēt kopienai **apvienot tās redzējumu, plānus un turpmākās darbības**.
- Stratēģijas izstrāde ļauj noskaidrot kopienas **prioritātes, vajadzības un izaicinājumus**, tādējādi veicot mērķtiecīgas un efektīvas darbības.
- Izstrādājot stratēģiju, tiek veicināta **iedzīvotāju iesaiste**, kas palīdz izmantot kopējas zināšanas, resursus un prasmes kopienas labā.
- Kopienas attīstības stratēģija var veicināt **ilgtspējīgu izaugsmi**, iekļaujot ekonomiskās, sociālās un vides dimensijas.
- Stratēģijas izstrāde palīdz **optimizēt pieejamos resursus**, veicinot to efektīvu un ilgtspējīgu izmantošanu kopienas vajadzībām.
- Izstrādājot kopienas attīstības stratēģiju, tiek veicināta **sadarbība starp dažādām iesaistītajām pusēm**, tostarp vietējām pašvaldībām, nevalstiskajām organizācijām un uzņēmumiem, lai sasniegtu kopējos mērķus.
- Kopienas attīstības stratēģija veicina kopienas locekļu **pašnoteikšanos**, dodot tiem iespēju piedalīties lēmumu pieņemšanā un realizēt savas idejas un iniciatīvas.

3. Prioritāšu noteikšana un aktivitāšu plānošana (risinājumu meklēšana)

- Rīcības plānošana ir detalizētāks process, kas ietver paredzamo izmaksu un resursu noteikšanu, laika grafiku, iespējamo risku un šķēršļu identificēšanu, sabiedrības iesaistīšanas plānošanu.
- Nosakiet mērķus un konkrētas rīcības to sasniegšanai.
- Kopīgi radītā vīzija par savu teritoriju, radīs darbu, kuram ir jēga un kurš ir patīkams un līdz ar to tas tiks paveikts daudz efektīvāk.

Kas jums jā dara?

Kad to darīt?

Kas jums būtu jā dara? Kādas aktivitātes vai projekti var novest pie jūsu vīzijas īstenošanas? Kad to darīt? Kopīgi jānoskaidro, ko darīt, balstoties uz to, kur atrodaties, ko vēlaties un kas jums ir! Īpaši ņemiet vērā to, ko esat izdomājuši, lai izveidotu kopīgu redzējumu.

4. Finansiālā un tehniskā atbalsta apzināšana

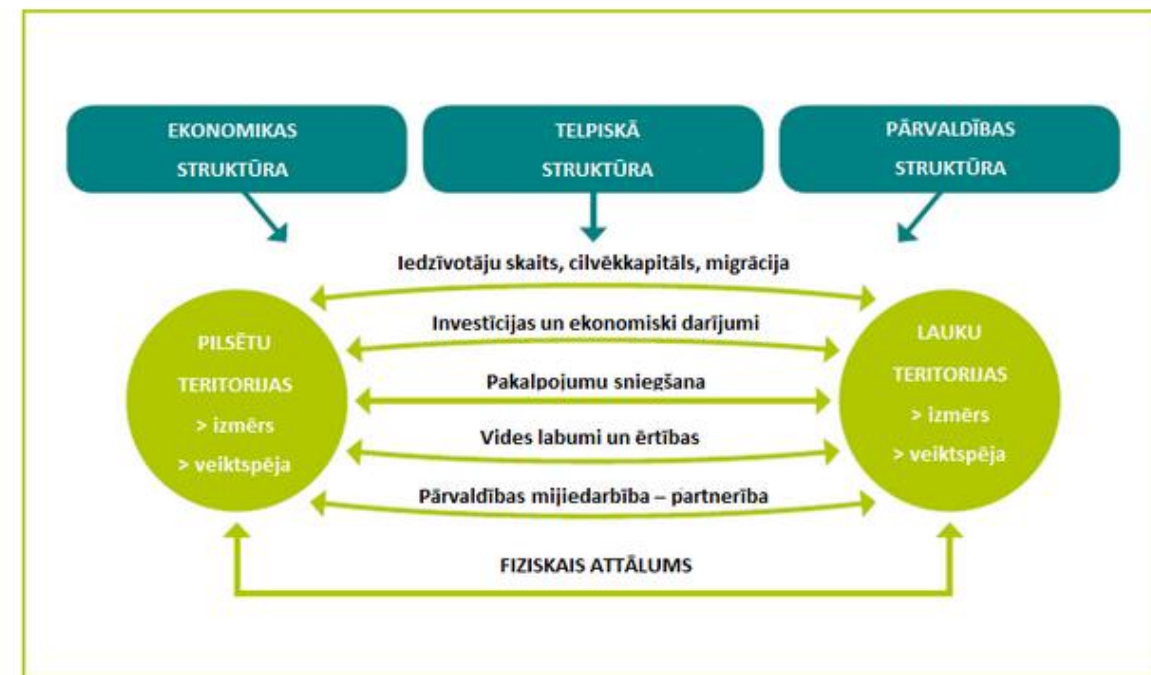
- Viedo ciemu stratēģijas var finansēt, izmantojot dažādu resursu klāstu, tostarp privāto, valsts, kopienas finansējumu vai to kombināciju.
- Vietējās rīcības grupas var palīdzēt kopienām apzināt atbilstošu finansējumu.
- Jauniešu iesaistīšanai

**Kas vēl mums
nepieciešams,
lai sasniegu
mērķus?**

Finansējums?

5. Sadarbības meklēšana ar citiem

- **“Vieds”** nozīmē jaunu sadarbību un jaunu sadarbības formu attīstību – starp lauksaimniekiem un citiem lauku teritoriju uzņēmējiem, starp pašvaldībām, privāto un publisko sektoru, sadarbība notiek no «apakšas uz augšu» un «no augšas uz leju».
- Sadarbībai ir izšķiroša nozīme, jo lauku kopienas bieži vien vislabāk mācās no līdzīgām kopienām.
- Lauki sadarbībā ar pilsētām!

6. Risinājumu īstenošana

- Vietējās rīcības grupas var atbalstīt kopienas dažādu projektu īstenošanā (jo īpaši to projektu īstenošanā, kas saistīti ar LEADER finansējumu).
- Izmantojot LEADER vietējās rīcības grupas atbalstu, **kopienas var iegūt vajadzīgos resursus, zināšanas un motivāciju, lai īstenotu savas idejas un iniciatīvas**, veicinot ilgtspējīgu un inovatīvu attīstību savās teritorijās.

7. Uzraudzības pasākumi un novērtēšana

- Uzraudzība ir ļoti svarīga, lai izprastu viedo ciemu attīstības un ieviešanas procesu, kā arī **novērtētu rezultātus**. Dati ir svarīgi!
- Tas var palīdzēt noteikt īpašas vajadzības, šķēršļus un veicinošus faktoros u.c., kā arī pielāgot stratēģiju (un tās mērķus) pēc vajadzības.
- Uzraudzībai jābalstās uz SMART pieeju, nepārtraukti nodrošinot, ka stratēģijā noteiktās darbības ir **konkrētas, izmērāmas, sasniedzamas, atbilstošas un savlaicīgas**.
- Uzraudzības uzdevumu centieties saglabāt saprātīgu.
- Kad vien iespējams, novērtēšanā iesaistiet kopienas locekļus.
- Uzraudzības rīks un process nav formāls pienākums.
- Iesaistiet uzraudzībā ārējas personas.
- Sāciet diskusijas par rezultātiem.

Panākumi būs, ja...

- būs interese no kopienas puses izveidot vietējo darba grupu, kas strādā ar attīstības plānu. Daļēji svarīgi, lai procesā būtu iesaistīta arī pašvaldība.
- tiks izstrādāts vietējais attīstības plāns (vai stratēģija), ko turpmākajos gados var izmantot, lai sadalītu darbu pie vietējiem jautājumiem starp biedrībām un vietējiem iedzīvotājiem. Vajadzības gadījumā tas var būt arī par pamatu projektiem un finansējuma pieteikumiem.
- spēsiet atdzīvināt un izplatīt notiekošo (piem., raksti, brošūras vai video). Stāstiet par to!
- regulāri tiksieties un savstarpēji pārrunāsiet progresu.
- iedvesmosiet, motivēsiet, novērtēsiet. Mazās uzvaras!
- Ir svarīgi identificēt aktivitātes/projektus, kuri ir lēti (varbūt arī viegli izdarāmi), lai kopiena varētu ātri virzīties uz priekšu, līdz tās atrod finansējumu savam lielākajam projektam.
- **! Ir jāmobilizē vietējie līderi** un jāsniedz viņiem **atbalsts** šajā procesā.
- Ciema attīstības plāns var kļūt par svarīgu plānošanas instrumentu, ko pašvaldība var izmantot plānošanā.

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

European
Commission

Veiksmīga Viedo ciemu pieeja...

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

ir kopienas vadīta un
vērsta uz tās iedzīvotājiem

piesaista dažādus
sadarbības partnerus

veicina vietējo
uzņēmējdarbību

ir balstīta uz datiem

izmanto digitālās
tehnoloģijas un inovācijas

ir digitāli spējīga (labs digitālais
pārklājums un digitālās
prasmes

izmanto ieguvumus no
saiknes starp pilsētu un
citām lauku teritorijām

līdzfinansēts no privātiem un
publiskiem avotiem

investē starpsektoru
risinājumos

sadarbojas ar pašvaldību, lai
nodrošinātu iedzīvotāju
vajadzības

KOPSAVILKUMAM:

Vietējo rīcības grupu loma Viedo ciemu attīstībā

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

- Kapacitātes celšanas aktivitātēs
- Ciema stratēģiju (vai attīstības plānu) izstrādē un sagatavošanā
- Ciema stratēģiju īstenošanā, uzraudzībā
- VRG līdzdalība gan vīzijas, gan aktivitāšu noteikšanā, to īstenošanā
- Atbalsts viediem projektiem un iniciatīvām. VRG var atbalstīt gudras idejas, piem., stimulēt novērtēšanā nodrošinot papildu punktus
- Klātesamība ar padomu, idejām
- Iedvesmošanai un iesaistīto pušu motivēšanai
- Līderu aktivizēšanā un atbalstīšanā
- Informēšana (arī starptautiska info un pieredze)
- Starptautiskā sadarbībā
- Sadarbībā, tīklošanās vietējā līmenī.
- Publicitātei (kopienu un rezultātu redzamībai)

Trīs galvenās jomas, kurās VRG varētu atbalstīt vietējās kopienas, ir šādas (*Smart Rural 27*):

- spēju veidošana kopienas iesaistīšanai, (gudra) plānošana/stratēģija, izstrāde un projektu ideju ģenerēšana;
- tehniskais atbalsts inovatīviem projektiem dažādās tematiskajās jomās (kas varētu būt saistīt ar visām četrām lauku apvidu ilgtermiņa redzējuma prioritārajām jomām);
- finansiāls atbalsts KLP intervences pasākumu ietvaros vai piekļuve citiem ES un valsts fondiem.

European
Commission

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

Kādi varētu būt Jūsu lielākie izaicinājumi Viedo ciemu attīstībā Jūsu teritorijā?

Viedā ciema pieejas izpratnei un ceļa uzsākšanai

LAUKU TELPA

- › Kopējā lauksaimniecības politika
 - › Aktualitātes
 - › COPA/COGECA
- › Inovācijas
 - › Eiropas Inovāciju partnerība
 - › LAP pasākums 16 "Sadarbība"
 - › Uzsāktie un pabeigtie inovāciju projekti Latvijā
 - › Inovāciju projektu piemēri Eiropā
 - › Horizon 2020 projekti
- › **Viedie ciemi**
 - › Labā prakse
 - › Ceļvedis

Sākums › Nozares › Lauku telpa › Viedie ciemi

Ceļvedis

VIDĒĀ CIEMA PIEEJAS IZPRATNEI UN CEĻA UZSĀKŠANAI:

Eiropas Komisijas rosinātās iniciatīvās, projektā "Smart Rural 21" un "Smart Rural 27" LLKC darbojas kā Nacionālie viedo ciemu koordinatori.

Projekta "Smart Rural 21" ietvaros izstrādāts:

Ceļvedis, kā kļūt par **Viedo ciemu** (Eiropas Komisijas rosinātas iniciatīvas, projekta "Smart Rural 21" ietvaros izstrādāta rokasgrāmata latviešu val.)

Ceļakarte, kas soli pa solim sniegs norādījumus, kā kļūt par **Viedo ciemu**.

Iepazīstieties ar iedvesmojošiem projekta dalībnieku ciemiem. Latviju projektā "Smart Rural 21" pārstāvēja Alsunga (Kuldīgas nov.).

Iepazīstieties ar ciemu īstenotiem gudriem risinājumiem.

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

European
Commission

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

Ceļvedis, kā kļūt par Viedo ciemu

Ceļvedis, kā kļūt par Viedo ciemu

Smart Rural 21
(Pirmā sagatavošanās
aktivitāte viedām lauku
teritorijām 21. gadsimtā)

Ceļvedis, kā kļūt par Viedo ciemu

Smart Rural 21: Pirmā sagatavošanās aktivitāte
viedām lauku teritorijām 21. gadsimtā

SATURS

PRIEKSVĀRDS	1
1. KAS IR VIEDAIS CIEMS?	2
1.1 KAS IR CIEMS?	3
1.2 KO NOZĪMĒ VIEDS?	4
1.3 AR KO VIEDO CIEMU KONCEPCIJA ATŠKIRAS NO LEADER pieejas?	6
2. KĀ IZSTRĀDĀT VIEDĀ CIEMA ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJU?	7
2.1 KĀPĒC NEPIECIEŠAMA VIEDĀ CIEMA STRATĒGIJA?	7
2.2 KĀDĀM JĀBŪT VIEDĀ CIEMA STRATĒGIJAS GALVENAJĀM SASTĀVDAĻĀM?	9
2.3 KĀ VAR FINANSĒT VIEDO CIEMU STRATĒGIJU?	11
3. KĀ ĪSTENOT STRATĒGIJU UN IZSTRĀDĀT GUDRUS RISINĀJUMUS?	12
3.1 KAS IR VIEDS RISINĀJUMS?	12
3.2 KĀ ATRAST PAREIZOS VIEDOS RISINĀJUMUS?	13
3.3 KĀ IESAISTĪT VIETĒJOS IEDZĪVOTĀJUS RISINĀJUMU PLĀNOŠANĀ UN ĪSTENOŠANĀ?	17
4. NOBEIGUMA VĀRDI	20

Autors: Edina Ocsko (E4o Group)
Grafiskais dizains: Veneta Paneva (E4o Communications)
Priekšējā vāka foto: Windmills, Stanz, Austrija, ©Karoline Kamber
Aizmugurējā vāka foto: Ost-Oya, Tomaszyn, Polija, ©Jakub Mikołajuk, Ostoja Natury

Šī publikācija ir izdota saskaņā ar līgumu ar Eiropas Komisiju. Tajā izteiktie viedokļi ir tikai darbuzņēmēja viedokļi un neatspoguļo pasūtītāja oficiālo nostāju.

Projekta konsorcijs: E4o Group, IFLS, empirica, Innovatiestounpunt, Agricultural University of Athens, eConcepts

Līguma atsauces numurs: AGRI-2019-409
Klients: DG AGRI

Projektu vada:

<https://www.smartrural21.eu/>

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

Dažādu valstu **labās prakses** piemēri,
informācija par notikušiem **pieredzes apmaiņas pasākumiem, diskusijām**
un **Eiropas ciemiem**, kas līdzdarbojās aktivitātēs.

Viedo risinājumu datu bāze nodrošina piekļuvi plašam inovatīvu metožu klāstam, kas pielāgojams dažādiem vietējiem kontekstiem.

Viedo risinājumu saraksts:

valstis

Lūdzu izvēlieties

Bezmaksas teksta meklēšana

Kura tematiskā joma?

Cilvēki

- Izglītība (skolas, bērni, jaunieši) (5)
- Iesaistoša jaunatne (2)
- E-prasmju uzlabošana (2)
- Citu prasmju uzlabošana (3)
- Nelabvēlīgo grupu sociālā iekļaušana (6)
- Atbalsts vecāka gadagājuma cilvēkiem (4)
- Brīvprātīgais darbs (3)
- Darba un privātās dzīves līdzsvars (1)

Ekonomika

- Uzņēmējdarbības/uzņēmējdarbības atbalsts (5)
- Lauksaimniecība un lauksaimniecības pārtikas uzņēmums (11)
- Iekšējās investīcijas un ĀTI (1)
- Pētniecība, inovācija un zināšanu attīstība (2)
- Sociālais uzņēmums (4)
- Atbalsts darba meklētājiem (1)
- Tūrisms/ atpūta (6)

Dzīvošana

- e)veselības/veselības aprūpes pakalpojumi (2)
- Māksla un mūzika (2)
- Kopienas telpa (5)
- Kultūra un mantojums (1)
- Mājoklis (3)
- Dzīvojamās un sakoptās pilsētas (2)
- Citī sabiedriskie pakalpojumi (6)
- Drošība un noziedzība (1)
- Sports, vaļasprieki un intereses (1)

Iedvesmai | Vīzijas pārveidošana – vietējā attīstība Štīrijas Vulkānzemē (Austrija)

Saite: [šeit](#)

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

European
Commission

Stipra vietējā kopiena ir stipra valsts!

Kā Mīlēt Latviju? Jāmīl ir lauki!
Un jāsaudzē daba. Tagad, tepat!
Ir pašam jādara. Bet jāstrādā kopā.
Un harmonija var palīdzēt
Mums sadzirdēt citus un ieinteresēt.
Augs atbildība. Būs kvalitāte!
Tad Latvijā lauki Plauks un zels!

/V. Pavlovskis, «Sējējs»/